

Τὸ Ὁδεῖον τοῦ Περικλέους
καὶ ἀνασκαφαὶ κατὰ τὴν ΒΑ γωνίαν τῆς Ἀκροπόλεως

(πίναξ 4)

ὑπὸ

Παναγιώτου Κασσιώτου.

Αἱ ἀνασκαφαὶ πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ Ὁδεῖου τοῦ Περικλέους, ἃς ἀνέλαβον κατὰ τὴν ΒΑ γωνίαν ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν καὶ ἀριστερὰ ἄνωθεν τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου παρέσχον ἡμῖν πρᾶγματα, ὡς ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ ἀνοικοδομήσεως μικρῶν καὶ πτωχικῶν οἰκιῶν, αἵτινες λάθρα διὰ νυκτὸς κτισθεῖσαι παρουσιάσθησαν πρῶταν τινὰ ὡς ἰδιοκτησίαι, ἐν ᾧ τὰ οἰκόπεδα, ἐφ' ὧν ἐκτίσθησαν αὐταὶ ἀνῆκον κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ δημόσιον.

Ἄλλη δ' αἰτία τῆς μὴ εὐχεροῦς ἀποκαλύψεως τῶν ἀρχαίων οἰκοδομημάτων τοῦ ἄστεως εἶναι καὶ ἡ ἄδεια τῶν Βαυαρῶν ἀρχιτεκτόνων καὶ δὴ τοῦ Schubert, ἐπιτρεψάντων τὴν ἐπέκτασιν τῆς πόλεως, μετὰ τὸν ὡς πρωτεύουσης τοῦ νέου βασιλείου καθορισμὸν τῶν Ἀθηνῶν ἐν ἔτει 1838, πρὶν ἢ γίνωσιν ἀνασκαφαί· ἀλλ' ἡ πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ κατάστασις τοῦ νεοτεύκτου κράτους ἦτο τότε τοιαύτη, ὥστε ὅπωςδὴποτε δικαιολογεῖ τὴν ἔλλειψιν τῆς προορατικότητος ταύτης.

Ἐντεῦθεν πολλαὶ ζημίαι ἐπῆλθον εἰς τε τὸ δημόσιον καὶ τὴν ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρείαν διὰ τὴν ἀποζημιώσιν οἰκοδομημάτων, κειμένων ἐπὶ ἀρχαίων ἰδρυμάτων, ὧν ἐκσκαφὴ διενηργήθη ὑπὸ τοῦ δημοσίου, ἢ ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ἢ ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα ἐγκαθιδρυμένων ἀπὸ τοῦ 1848 καὶ ἐντεῦθεν ξένων ἀρχαιολογικῶν Σχολῶν.

Ἡ τοιαύτη διαγωγὴ τῶν Βαυαρῶν συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ μὴ καθορισθῇ τελέως ὁ τοπογραφικὸς χάρτης τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν, ὡς ὁ τῆς Ρώμης καὶ νὰ παρελκυσθῇ ἐπὶ μακρὸν, λόγῳ τῶν ἀπαιτουμένων ὑπερόγκων πρὸς ἀποζημιώσιν δαπανῶν, ἢ περαιτέρω ἐνέργεια ἀνασκαφῶν. Πολλὰ ἐκ τούτου σπουδαῖα οἰκοδομήματα μένουσιν εἰσέτι τεθαμμένα, ἀγνοουμένης τῆς θέσεως αὐτῶν, ἄλλων δὲ πολλῶν ἀμφισβητεῖται καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα. Ἀρκεῖ

νὰ ἀναφέρωμεν ἐκ τῶν πολλῶν ὅτι καὶ αὐτοῦ τοῦ Θησείου ἐν ἐνδοιασμῷ τίθεται ὑπὸ τῶν ἀρχαιολόγων ἢ ἀληθῆς ὀνομασία· διότι, ὡς γνωστόν, ἄλλοι μὲν καλοῦσιν αὐτὸ ναὸν τοῦ Ἄρεως, ἄλλοι Ἡρακλέους, ἄλλοι Ἀπόλλωνος Πατροφῶν καὶ ἄλλοι τέλος, κατὰ τὴν πιθανωτάτην γνώμην, Ἡφαίστου.

Ἄλλ' ἐπὶ τὸ ἡμέτερον ἔργον.

Ἐπὶ τῶν ὑφ' ἡμῶν γενομένων ἀνασκαφῶν ἀναφέρωμεν ὅτι προσέβημεν εἰς τὴν κατάρριψιν τῶν ἐξαγορασθέντων δύο μικρῶν οἰκίσκων καὶ τὴν ἐπιμελῆ ἀποκάθαρσιν τοῦ τόπου, ἀλλὰ τὸ στενὸν καὶ σκολιὸν τῶν ὁδῶν παρεκώλυε τὰ μέγιστα τὴν μεταφορὰν τῶν χωμάτων καὶ τῶν ἄλλων ὑλικῶν ὡς ἐκ τῆς δυσκολίας τοῦ νὰ πλησιάξωσι τὰ κάρρα· ἐντεῦθεν δὲ πλεῖστα ὅσα δυσχέρεια παρουσιάζοντο ἡμῖν καθ' ἐκάστην καὶ ἔτι μείζονες προσέκυπτον ἐφ' ὅσον προεβαίνομεν εἰς τὴν ΜΑ γωνίαν τῆς Ἀκροπόλεως, ἔνθα ἠλπίζομεν νὰ εὑρωμεν τὸ ἀναζητούμενον Ὁδεῖον τοῦ Περικλέους.

Κατὰ τὰς ἐπικρατούσας γνώμας μέχρι πρότινος ἐνομίζετο ὅτι τέσσαρα ὑπῆρχον ἐν τῇ ἀρχαιότητι Ὁδεῖα ἐν Ἀθήναις¹.

α'). Τὸ Ὁδεῖον τοῦ Περικλέους κατὰ τὴν ΜΑ τῆς Ἀκροπόλεως γωνίαν καὶ ἀνατολικῶς τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου.

β'). Τὸ περὶ τὴν Ἐννεάκρουνον κατὰ τὸν Ἰλισσόν, ὅπερ ἦν καὶ τὸ ἀρχαιότατον πάντων.

γ'). Τὸ τοῦ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ καὶ τῆς Ρηγίλλης, ὅπερ κατὰ τὰς ΜΔ ὑπωρείας τῆς Ἀκροπόλεως μέχρι τοῦδε ἐν ἐρειπίοις διατηρεῖται.

δ'). Τὸ τοῦ Ἀγρίππα ἐν Κεραμεικῷ, μικρὸν ὄν

¹ Πρὸς Wachsmuth, Die Stadt Athen im Alterthum Α' σ. 276 καὶ 672. — E. Curtius, Stadtgeschichte v. Athen σ. 54 καὶ 142. — W. Dörpfeld Athen. Mittheilungen 1892 σ. 252.—Judeich, Topographie v. Athen σ. 275.